



Parlamentul
Republicii Moldova

FBCS nr. 136

05.10.2023

Fracțiunea Blocului Comuniștilor și Socialiștilor

Plenului Parlamentului Republicii Moldova

Domnului IGOR GROSU

Președintele Parlamentului Republicii Moldova

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI	
REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>356</u>
" <u>05</u> "	<u>10</u> 20 <u>23</u>
Ora	

MOTIUNE DE CENZURĂ

asupra activității Guvernului Republicii Moldova

Prin prezenta, deputații Parlamentului Republicii Moldova, semnatori ai motiunii de cenzură, acționând în temeiul prevederilor articolului 106 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, precum și în baza art.116 din Regulamentul Parlamentului aprobat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, înaintăm motiunea de cenzură asupra activității Guvernului, în lumina argumentelor după cum urmează:

MOTIVAREA

În ultimii trei ani Republica Moldova este guvernată doar prin situație excepțională. Parlamentul a declarat stare de urgență în sănătate și domeniul energetic. Schimbarea figurilor în garnitura guvernamentală nu a contribuit la îmbunătățirea actului de guvernare.

Statul continuă să se afle în situație de urgență, fără argumentarea corespunzătoare a necesității acesteia. Guvernul format prin delegarea persoanelor în cele mai înalte funcții pe criterii de afiliere politică a contribuit și mai mult la degradarea situației social-economice din țară. Deja al doilea an consecutiv guvernarea susținută de majoritatea parlamentară **nu prezintă Raportul de activitate a Guvernului** pentru a fi supus dezbaterilor în ședința plenară a Parlamentului.

În această perioadă de timp miniștrii din actualul executiv, au ieșit de sub controlul parlamentar și al poporului Republicii Moldova, distrugând pas cu pas temelia – încă foarte firavă! – a statului Republica Moldova prin crearea comisiilor și centrelor de loialitate pentru monitorizarea și epurarea funcționarilor și concurenților

deranjați, organizarea diferitor scheme pentru procurarea resurselor energetice, ignorarea necesităților economiei naționale, majorarea selectivă a salariilor, substituirea valorilor tradiționale concomitent cu crearea unui sistem totalitar bazat pe valori străine, improprii poporului nostru. Neprofesionalismul celor de la guvernare a generat o criză majoră în toate domeniile: economic, protecției sociale și cel a securității energetice.

Economia Republicii Moldova se sufocă sub jugul datoriilor acumulate drept urmare a actului de guvernare lipsit de o viziune clară ce ține de dezvoltarea țării și lipsit de politici țargetate – ce, la rândul său, împovărează dur mediul de afaceri și viața cetățenilor. Pierderea controlului asupra creșterii prețurilor, inclusiv la resursele energetice, generează noi și noi obstacole pentru mediul de afaceri, iar piața internă tot mai evident este invadată de produsele importate, obstrucționând și mai mult capacitățile logisticii de desfacere a producătorilor autohtoni.

În timp ce majoritatea țărilor din regiune și din spațiul UE au întreprins măsuri, fără precedent, de susținere economică și socială, cum ar fi: subvenționarea veniturilor agenților economici/veniturilor populației, creditarea întreprinderilor, impozitarea specială a unor sectoare, inclusiv energetice etc. Guvernul RM însă nu a aplicat aceleași mecanisme de susținere.

În 2022, PIB-ul Moldovei a înregistrat o scădere reală de 5,9%, ajungând la 272,6 miliarde de lei, iar prima jumătate a anului 2023 a continuat cu o scădere suplimentară de 2,4% față de aceeași perioadă a anului 2022. Volumul producției industriale s-a micșorat în anul 2022 cu 1,4%, iar în primele 7 luni ale anului curent reducerea a constituit deja 7,1 %.

În ianuarie-iulie 2023 exporturile de mărfuri s-au diminuat cu -10,8% față de perioada similară a anului 2022. Deficitul balanței comerciale pentru perioada ianuarie-iulie 2023 este în creștere cu 7,3% față de perioada similară a anului 2022. În același timp, exporturile de mărfuri autohtone sunt în scădere dramatică de -17.1% față de perioada similară a anului 2022. Investițiile pentru I semestru 2023 s-au redus cu 5%, inclusiv spații locative –minus 31%, construcții ingineresti – minus 12% etc.

Sectorul agroalimentar este într-un declin continuu, iar criza prin care trece ramura strategică a economiei naționale duce la falimentul a sute de producători agricoli. Asigurarea securității alimentare a populației este obligația fiecărui Guvern, iar problema accesului populației la produsele agroalimentare de bază și de calitate corespunzătoare ar trebui să constituie o preocupare majoră a Guvernului, dar analizând rezultatele din sector, înțelegem ca această ramură a fost dată uitării de către actualul guvern.

Produsele agroalimentare moldovenești au devenit necompetitive atât pe piața internă cât și pe cea externă. Importurile ne-au inundat practic piața națională, iar de suferit au atât producătorii autohtoni cât și consumatorii finali.

În consecință, prețurile la unele categorii de produse cerealiere, în special la grâu și porumb, a ajuns la cel mai jos nivel din ultimii 4 ani. În prezent, un kilogram de grâu a ajuns să fie comercializat cu doar 2,4-2,8 lei per kg. Și aici apare întrebarea din partea agricultorilor: De ce, dacă prețul la grâu a ajuns la cel mai jos nivel din ultimii 4 ani, fiind în diminuare cu peste 18,5 % față de 2021 și cu peste 35% față de anul precedent, prețul la pâine, care ar urma să se diminueze, crește în continuu?

Situația nu este mai bună nici în domeniul producției cu valoare adăugată sporită. Spre exemplu, producătorii vând în prezent merele la fabricile de procesare pentru suc la un preț ridicol – de numai 1,7-1,85 lei per kg, costul fiind de minim 5-6 lei per kg. Mulți producători de fructe sunt pe calea de a distruge livezile în care au investit sute de milioane de lei, întrucât nu pot face față cheltuielilor de producere și nu dispun nici de piață de desfacere.

Ministerul, responsabil de dezvoltarea și susținerea continuă a sectorului agroalimentar și producătorilor autohtoni nu are capacitatea să folosească nici măcar instrumentele care au fost create de către guvernarea precedentă. Aici ne referim la anularea prevederilor Legii nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior, care menționa ca comercianții de produse alimentare sunt obligați să achiziționeze și să asigure expunerea pe raft a produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt în proporție de cel puțin 50% din lungimea liniară a raftului comercial.

Diminuarea cererii de consum a populației și temperarea activității economice au redus **veniturile din vânzări în comerțul intern**. Veniturile din vânzări în comerțul de bunuri cu amănuntul s-a diminuat cu 3,4% în perioada ianuarie-mai 2023, iar în comerțul de bunuri cu ridicata – cu 27%. Serviciile prestate întreprinderilor se mențin în scădere (-7,7%).

În acest context este de menționat că lipsește desăvârșit concordanța indicilor – prognoza macro cu cei bugetari și fiscali, precum și cu balanța de plăți, politici în materie de raport venituri/ cheltuieli și deficit bugetar, respectiv datoria publică inclusiv cea internă și sursele de finanțare a deficitului bugetar.

Încasările de impozite și taxe în bugetul de stat au crescut cu 8,5%, iar inflația în această perioadă a constituit 18%. Ceea ce presupune că volumul real al încasărilor la bugetul de stat s-a redus cu minim 9-10%.

Datele statistice oficiale prezentate, confirmă scăderea din toate sectoarele economiei, iar diminuarea încasărilor la bugetul de stat din taxe și impozite face ca

resurse financiare acumulate să fie insuficiente pentru îndeplinirea obligațiilor sale față de cheltuieli bugetare, sectorul de afaceri și populație și acest decalaj este în continuă creștere. Deficitul bugetar pentru primul semestru a anului 2023 constituie -7,9 miliarde lei, deci de 1.5 ori mai mare față de aceeași perioadă a anului 2022.

În această situație guvernarea aplică doar o singură metodă și anume - creșterea semnificativă a datoriilor ignorând totalmente necesitățile sectorului real al economiei. În 8 luni ale anului 2023, Guvernul s-a împrumutat de pe piața internă și externă cu 4,6 miliarde lei și, respectiv, 504 milioane dolari SUA. Pentru 12 luni precedente guvernarea s-a împrumutat cu 6,7 miliarde lei și, respectiv, 840 milioane dolari SUA.

Volumul total al datoriei de stat la situația din 31.08.2021 constituia 74 miliarde lei, la situația din 31.08.2022 – 85 miliarde lei, iar la situația din 31.08.2023 – 97 miliarde lei. Cresc cheltuielile bugetului de stat pentru deservirea datoriei de stat, numai în 8 luni ale acestui an cheltuielile respective au crescut cu 2 miliarde lei.

DECI, Cresc doar prețurile și datoriile!

Acestea sunt doar câteva rezultate reale ale activităților Guvernului în sfera financiară și economică. Economia a intrat în recesiune și dacă nu se iau măsuri urgente, colapsul complet nu poate fi evitat.

Sub semnul întrebării se află suveranitatea economică a Republicii Moldova, iar situația trebuie schimbată urgent și profesionist.

În același timp, guvernul nu este capabil să rezolve problemele din economie prin dezvoltarea și implementarea reformelor necesare pentru a salva economia din starea actuală.

Cheltuielile bugetului pentru aparatul administrativ (la toate nivelele) sunt extrem de semnificative - dar care-i eficiența resurselor manageriale și de personal – statul s-a transformat într-un monstru pe spatele contribuabililor și în esență parazitează pe sectorul economic sau mai bine zis pe ceea ce a mai rămas de la acest sector, fiind disfuncțional din punct de vedere sistemic. De exemplu numai în cadrul Programului așa numitului „Satul European” datoriile față de furnizori la situația din 01.07.2023 au constituit 274 mln lei și asta este numai un singur exemplu.

De la nivel central către APL-uri se impun acțiuni fără acoperire financiară, spre exemplu acele 1300 lei sporul lunar în valoarea fixă la salariu pentru angajații bugetari. Cu toate că Legea privind administrația publică locală stabilește expres la art. 10 alin.3 că „*Autoritățile administrației publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competențe autorităților publice locale fără ca să fie asigurate cu mijloace financiare necesare.*”

Continuă practicile defectuoase de sustragere în alte scopuri a mijloacelor cu destinație specială spre exemplu la Fondul Rutier, adică la acțiunile de finanțare a infrastructurii drumurilor. Acest domeniu, fiind declarat prioritate națională, permanent este lipsit de resursele cuvenite. La situația din 25.09.2023 nesuplinirea corespunzătoare a Fondului Rutier a constituit cca un miliard de lei.

Situația în **domeniul protecției sociale** este la fel de alarmantă ca și în cel economic. La 1 aprilie 2023 pensiile și unele prestații sociale de stat au fost indexate doar cu 15%, adică jumătate de la nivelul inflației din anul precedent. Acest lucru contravine prevederilor Legii privind sistemul public de pensii. Atenționăm că indexarea conform legii se face anual și această lucră este obligatoriu reprezentând compensarea creșterii anterioare a prețurilor. În acest sens, în corespundere cu informația oficială prezentată de Biroul Național de Statistică, prețurile medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021 au crescut cu 30,2% respectiv, rata la care statul era obligat să indexeze pensiile urma de asemenea să fie de 30 la sută.

O întrebare evidentă și foarte simplă – unde au fost redirecționați banii economisiți și cine a dat voie Guvernului să ignore legea?

Pentru miniștri au fost găsite resurse pentru majorarea salariilor ajungând până la 75 mii lei lunar, iar pentru pensionari resurse nu au fost găsite.

Raportând la alte categorii de angajați din sectorul bugetar, pe parcursul anului curent 2.800 de asistenți personali din R. Moldova nu și-au primit salariile mai bine de 6 luni. Acești asistenți au grijă de persoane cu dezabilități severe – copii ori vârstnicii – concetățenii noștri care fără ajutorul lor nu ar fi supraviețuit. Acest personal social angajat cu doar 3-4 mii lei pe lună. După mai multe adresări, doar în luna septembrie autoritățile au găsit bani pentru a stinge restanțele.

Profesorilor li se propune să fie mulțumiți doar cu o pomană electorală în sumă de 5 mii lei într-o plată unică. Calificăm acest fapt drept o înjosire a personalului didactic.

În trimestrul I al anului 2023 salariul mediu lunar nominal brut în termeni reali (ajustat la indicele prețurilor de consum) – a fost în descreștere cu 3,9% comparativ cu trimestrul I al anului precedent.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, pentru trimestrul I 2023, forța de muncă sub-utilizată a constituit peste 1,1 milioane de persoane, rata șomajului la nivel de țară a înregistrat valoarea de 3,8%, crescând față de nivelul trimestrului II al anului 2022 (2,4%). Crește nivelul muncii nedeclarate, constituind 8,0% față de 6,2% în trimestrul II al anului 2022.

Deficitul locurilor de muncă, salariile mici și condițiile de muncă neatractive sunt motivele de bază a exodului populației. Cetățenii tineri și apti de muncă în lipsa posibilităților de autorealizare părăsesc baștina în căutarea unor condiții de trai mai bune. Expertizele la nivel mondial prognozează pentru următorii 5 ani cel mai mare val de migrație din istoria Moldovei, iar populația țării se va reduce încă cu 200 mii de persoane. Potrivit celor mai recente date prezentate de Biroul Național de Statistică, numai în prima jumătate a anului 2023, cca 88 mii de persoane au plecat peste hotare în căutarea locurilor de muncă. Acest exod al populației deja este puternic resimțit de către majoritatea agenților economici, care și-au pierdut de la câteva zeci până la câteva sute de angajați. Dezamăgirea față de gestionarea defectuoasă a crizelor social-economice, lipsa de politici îndreptate spre susținerea pieței muncii din Republica Moldova, îi determină pe specialiștii de orice vârstă să părăsească țara în căutarea unei vieți mai bune.

Pentru cetățenii care au decis să rămână în țară, noul sezon de încălzire constituie o provocare cu multe necunoscute. Aflându-ne la o lună înaintea startului sezonului de încălzire, nu este clar cum statul va susține populația ca să achite prețurile exorbitante pentru încălzire. Menționăm că nici mecanismele preexistente nu au salvat populația de sărăcirea constantă. Creșterea accentuată a datoriilor consumatorilor casnici anunțată de S.A. „MoldovaGaz” indică asupra ineficienței sistemului de compensare și sumele nesemnificative alocate pentru compensare. Amintim că în luna aprilie al anului curent refuzul de a prelungi compensarea facturilor din cauza timpului extrem de rece a dus la o creștere catastrofală a tarifelor la utilități iar majoritatea populației nu a avut capacitatea de a plăti facturile la timp. Oamenii au fost nevoiți să se crediteze pentru a face față facturilor.

Dacă ne referim la categoriile concetățenilor noștri, care folosesc lemne, situația nu este deloc mai bună. Citând poziția Ministerului de resort: ”Evident, prețul va fi mai mare, fiindcă în primul rând costurile de lucrări s-au mărit, carburanții sunt mai scumpi și, respectiv, în baza metodologiei de calculare a prețului, acesta variază de o la întreprindere silvică la alta, ținând cont de distanța și de volumul lucrului efectuat și

nemijlocit plasarea pe piață.”. Concomitent, nu este clar dacă vor fi susținuți cetățenii care folosesc lemne pentru încălzire și cum o potențială susținere va fi integrată or, în prezent cca 150 mii de gospodării casnice se încălzesc cu lemne iar majoritatea acestor gospodării se află în regiuni rurale și au venituri mici.

Concluzionând eșecurile din domeniul social se impune întrebarea firească, în beneficiului cui acest Guvern elaborează politicile sale?

Ce se întâmplă cu securitatea energetică a țării în prag de iarnă?

Care sunt rezervele de resurse energetice și bilanța acestora?

Care este planul de acțiuni al Guvernului pentru perioada rece a anului care vine?

Cine este responsabil la nivel central de securitatea energetică și cine este responsabil în caz de forță majoră în domeniu?

Unde și când se face publică informația privind disponibilitatea rezervelor de resurse energetice pentru Republica Moldova – țările, unde sunt stocate resursele și cantitățile rezervate? Care este planul și programul de acțiuni al Guvernului pentru pregătirea de sezonul rece a.2023 – 2024?

Un Guvern care nu răspunde la nevoile propriilor cetățeni este un Guvern compromis, or un Guvern care lucrează în detrimentul propriilor cetățeni trebuie demis.

DISPOZITIV

În lumina celor expuse, în conformitate cu prevederile art.106 din Constituția Republicii Moldova, prevederile art.116-118 din Regulamentul Parlamentului înaintăm spre examinare Plenului Parlamentului moțiunea de cenzură asupra activității Guvernului și exprimăm vot de neîncredere față de Guvernul Republicii Moldova condus de domnul Dorin Recean.

- 1) Vlad Bătrincea
- 2) Grigore Novac
- 3) Reidman Oleg
- 4) Odnoștenco Vladimirov
- 5) Smirnov Eduard
- 6) Alla Pilipetevna
- 7) C. Stăciș
- 8) F. Gagea
- 9) Danovianina ALA
- 10) Adrian Lebedinschi
- 11) Inga Sikora

- 12) Rusol Nicolae ~~Marin~~
- 13) Stodre Valeriu ~~S. Stodre~~
- 14) Zrdea Bogdan B. ~~Cond~~
- 15) Caraman Diana ~~Stodre~~
- 16) Ciulechi Tatiana ~~Cond~~
- 17) Koksol Ivanke ~~Ku~~
- 18) Burduja Petru ~~Burduja~~
- 19) Belacova Elena ~~S. Stodre~~
- 20) L. Greceanu ~~Cond~~
- 21) C. Furculita ~~Cond~~
- 22) C. Batarci ~~Stodre~~
- 23) Vladimir Voronin ~~Stodre~~
- 24) Kocu Nedrea ~~Kocu~~
- 25) Holba Andrean ~~S. Stodre~~
- 26.) Albu Adrian

[Signature]